N°. 12. 1849.

NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT.

JE MAINTIENDRAI.

De prijs dezer Courant, franco per post, is 24 in het jaar, f 6 in de 3 maanden, en 10 cents voor afzonderlijke nommers.

ZONDAG 14 EN MAANDAG 15 JANUARIJ.

De prijs der advertentien is 25 cents voor den regel bij iedere plaatsing, buiten de zegelgelden en bijsporten.

NEDERLANDEN.

Bij Koninklijk besluit van den 13den Januarij 1849, is, in plaats van wijlen den baron van der Capellen, tot opperkamerheer benoemd de Minister van Staat mr. *H. J.* baron *van Doorn van Westcapelle*, thans grootmeester van 's Konings Huis, bijzonder belast om als zoodanig bij Hare Majesteit de Koningin te fungeren.

Bij Koninklijk besluit van dezelfde dagteekening, is de kamerheer, dienstdoende bij Hare Majesteit de Koningin, mr. *W. R.* baron *van Tuyll van Serooskerken* benoemd tot grootmeester van 's Konings Huis, bijzonder belast om als zoodanig bij Hare Majesteit de Koningin te fungeren.

Bij Zijner Majesteits besluit van den 4den dezer, n°. 80, zijn goedgekeurd de beroepingen van predikanten, uitgebragt door de kerkeraden der gemeenten hierna genoemd, als:

van de hervormde gemeente te Terwolde, onder de classis van Arnhem, op *J. M. van Griethuijsen*, predikant te Est;

van de hervormde gemeente van Veessen, onder de classis van Harderwijk, op *K. T. Koch*, candidaat bij het provinciaal kerkbestuur van Gelderland;

van de hervormde gemeente te Oudkerk en Roodkerk, onder de classis van Leeuwarden, op *H. Brouwer*, predikant te Koekange;

van de Waalsche hervormde gemeente te Leeuwarden op *A. Diemont*, theol. dr. en predikant bij de Nederduitsche hervormde gemeente te Langerak.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

'S GRAVENHAGE, *den 13den Januarij* 1849.

ROTTERDAM, *den 12den Januarij.* — Directeuren der Zuidhollandsche Maatschappij tot redding van Schipbreukelingen, hier ter stede gevestigd, hebben, in hunne vergadering van heden, besloten te doen uitreiken, de groote zilveren medaille aan L. Hus, kapitein van het Nederlandsch barkschip *Activo*, en aan zijnen eersten stuurman J. J. Rappen en een zijner matrozen J. Bakker, ieder de gewone zilveren medaille en vijf en twintig gulden, voor het op den 28sten October ll., bij stormweder en hoog loopende zee, redden van een gedeelte der bemanning van het in een zinkenden staat verkeerend Engelsch schoenerschip *Jacky*, gevoerd door kapitein Grant, komende van Konstantinopel en bestemd naar Leith. En aan stuurman J. Jol, voerende de vischpink *de Jonge Neeltje*, mede de zilveren medaille, en vijftig gulden, om onder zijne manschap uit te deelen, voor het op den 16den October ll. redden der equipagie van de onder de Engelsche kust overzeilde vischpink *de Jonge Martina Johanna*, gevoerd door stuurman M. Bromveldt, te huis behoorende te Scheveningen en aldaar veilig aan wal gebragt; terwijl mede uit het liefdadig fonds van wijlen mejufvrouw Ida Maria de Raath aan onderscheiden weduwen der in zee omgekomen zeelieden onderstand is uitgereikt.

— De aanvoer van kaas te Enkhuizen, gedurende het jaar 1848, heeft bedragen 721,450 Nederlandsche ponden, tegen 92,967 ponden in 1847. — Ook de haringvisscherij is in het afgeloopen jaar voor die stad gunstig geweest, hebbende de van daar varende zeven buizen 208 lasten haring aangevoerd.

(Rotterdamsche Courant.)

In den afgeloopen nacht heeft de klapperman ontdekt dat de voordeur van het locaal der Koninklijke Bibliotheek open stond. Die beambte schelde terstond aan en gaf daarvan den concierge kennis. De adsistentie der politie ingeroepen zijnde, bleek uit een huisonderzoek, door haar onmiddellijk ingesteld, dat poging tot diefstal was gepleegd en dat de dieven vermoedelijk gestoord zijn geworden in hun misdadig bedrijf. Men heeft althans eenig gereedschap, een touwen ladder, een puntig ijzer, ter lengte van eene halve el, en andere voorwerpen in het benedengedeelte van het locaal gevonden, die door hen zijn achtergelaten. In twee deuren waren gaten geboord. Het is moeijelijk te bepalen of men door een valschen sleutel de voordeur heeft geopend, dan wel of men door insluiping in huis gekomen is.

('s Gravenhaagsche Nieuwsbode.)

De vergaande bedriegerijen, waaraan de uit Europa komende landverhuizers te New-York blootgesteld zijn, hebben de regering van dien Staat onlangs genoopt eene commissie aan te stellen, bepaaldelijk belast met de zorg om maatregelen te nemen ter beveiliging van de landverhuizers tegen bedriegelijke praktijken. Die commissie heeft in November jl. de navolgende circulaire in druk uitgegeven:

Kantoor der COMMISSARISSEN *voor de* EMIGRATIE, *van wege den Staat New-York aangesteld.*

NEW-YORK, *November* 1848.

» Het bewind van den Staat New-York, lettende op de meer en meer toenemende aankomst van landverhuizers in de haven van New-York en in aanmerking nemende de gewigtige daarmede in verband staande belangen, heeft eenen raad van commissarissen aangesteld, die van regeringswege belast is met de zorg en het algemeen toevoorzigt over deze aangelegenheid. De bescherming der landverhuizers tegen de bedriegerijen en de oneerlijkheid van personen waarmede zij terstond na hunne aankomst noodzakelijk in aanraking moeten komen, is een der voornaamste pligten van dien raad; en ter bevordering van dat doel zijn de ondergeteekenden benoemd tot een comité, ten einde opmerkzaam te maken op een schandelijk en veelvuldig voorkomend misbruik, waarvan de landverhuizer het slagtoffer wordt, zelfs nog eer hij de oude wereld verlaten heeft.

» Het aantal der reizigers die sedert het begin van dit jaar alhier aangekomen zijn, bedraagt omstreeks 160,000; en men kan aannemen dat ten minste 130,000 derzelven van hier naar de ver afgelegen westelijke gedeelten des lands vertrokken zijn, en dat de som welke alhier voor hunne reis betaald is, meer dan een half millioen dollars beloopt. Gelijk wel te begrijpen is, zoeken vele lieden een bestaan in het vervoer van deze uitgewekenen, en de personen of maatschappijen die daarvan hun werk maken, bezigen een groot aantal klerken of bedienden, die afgezonden worden om de nieuw aankomenden, hetzij nog aan boord van het schip dat hen overgebragt heeft, hetzij onmiddelijk nadat zij voet aan wal gezet hebben, aan te klampen en hen naar de kantoren te brengen, voor welke zij werkzaam zijn. De streken en bedriegerijen, die zij te baat nemen om aan mededingers de loef af te steken en zich van de landverhuizers meester te maken, zouden menigmaal stof tot lagchen kunnen opleveren, indien zij niet plaats hadden ten koste van onervaren en onergdenkende vreemdelingen, en het is maar al te waar dat jaarlijks ontzettende sommen door de emigranten verloren worden, ten gevolge van de bedriegelijke praktijken en verkeerde opgaven van deze agenten, velen van welke landgenooten der aankomende vreemdelingen zijn of derzelver moedertaal spreken.

» Sedert eenigen tijd bepalen deze lieden hun bedrijf niet meer enkel tot deze stad, maar hebben zij zich tot in Europa verspreid. Sommigen zijn daar te lande verschenen, die van hier door ondernemers van het vervoer der emigranten derwaarts gezonden zijn; anderen zijn in Europa zelf in dienst genomen, en weder anderen drijven de zaak voor eigen rekening en op eigen verantwoording; allen echter beoogen een en hetzelfde doel, namelijk om van de landverhuizers geld te trekken. In het gemeen noemen zij zich agenten van eenige onderneming van middelen van vervoer, en trachten zij den landverhuizer die verder dan naar New-York denkt te reizen, in het denkbeeld te brengen, dat het voor hem zeer wenschelijk en van het hoogste belang is, vóór zijn vertrek uit Europa eene overeenkomst voor zijn vervoer van hier (New-York) naar de plaats zijner bestemming te sluiten.

» Het is welbekend dat landverhuizers dikwerf in de zeehavens in Europa aankomen zonder vooraf een accoord voor de zeereis te hebben gemaakt, en dat zij, in zoodanig geval geen schip zeilreê vindende waarop plaats voor hen is, genoodzaakt zijn om lang in de havens te vertoeven en er veel geld voor hun onderhoud uit te geven, tot dat zich eene scheepsgelegenheid opdoet. Somtijds gebeurt het ook wel, dat zij, zelfs wanneer zij zich vooraf van eene plaats op een schip verzekerd hebben, toch nog in de havens opgehouden worden, en aan velerlei onaangenaamheden blootstaan en op kosten gejaagd worden, waarop zij niet gerekend hadden. Van deze omstandigheid maken de zoogenaamde agenten van New-Yorksche huizen gebruik, om den landverhuizer te belezen dat hij, alvorens Europa te verlaten, een accoord maakt voor zijn vervoer van New-York naar zijne verdere bestemming. Men doet hem gelooven dat hij, dit verzuimende, groot gevaar loopt van lang op gelegenheid te moeten wachten, of een exorbitanten prijs te moeten betalen.

» Deze voorgevens, en al wat men verder met hetzelfde oogmerk mogt verhalen, *zijn volstrekt onwaar*, en wie er aan gelooft en dienovereenkomstig handelt, kan verzekerd zijn dat hij bedrogen wordt.

» Er zijn van hier slechts twee wegen naar de Westelijke Staten: de eene leidt over Albany en Buffalo, de andere over Philadelphia en Pittsburg; en naar beide dier plaatsen vindt men, het geheele jaar door, dagelijks meer dan ééne reisgelegenheid. Er bestaat nooit eenige moeijelijkheid om van New-York weg te komen, en er zijn zoo talrijke ondernemingen tot het vervoer van reizigers, dat exorbitante of zelfs hooge prijzen door de onderlinge mededinging dier ondernemingen ten eenen male worden voorgekomen; ook zal de reiziger dezelve nooit behoeven te betalen, indien hij zich slechts zorgvuldig wacht om niet met den eersten den besten die zich aanbiedt een accoord te maken, maar zich een weinig moeite wil geven om te onderzoeken, welke onderneming het meest vertrouwen verdient en het goedkoopst is.

» Het is zonder onderscheid het geval dat degenen die in Europa plaatsbriefjes voor de reis naar binnen 's lands gelegen Amerikaansche plaatsen nemen, daarvoor meer — en gewoonlijk zeer veel meer — moeten betalen, dan anderen die daarmede wachten tot dat zij hier zijn. De agenten in Europa die zulke plaatsbriefjes verkoopen, moeten er eenig profijt bij hebben, en dit profijt, hetzij veel of weinig,

wordt bij den gewonen vrachtprijs gevoegd, en het is de landverhuizer die het betalen moet. Er zijn voorbeelden ter kennis van het comité gekomen, dat het verschil niet minder bedroeg dan drie dollars per persoon! Maar dit is niet alles. De gevallen zijn geenszins zeldzaam, waarin het later bleek dat de duur betaalde plaatsbriefjes volstrekt geen waarde hadden. Zij dragen den naam van kantoren of ondernemingen die nooit bestaan hebben; of wel, de kantoren op wier namen zij afgegeven zijn, worden gesloten gevonden met weinig of geen uitzigt dat zij ooit heropend zullen worden; of de landverhuizers worden geadresseerd aan kantoren die weigeren den agent te erkennen door welken de briefjes zijn afgegeven; — en in al die gevallen is de landverhuizer het geld kwijt dat hij er voor betaald heeft.

» Het is te hopen dat op deze bekendmaking zooveel acht zal worden gegeven als zij verdient, en de commissarissen vertrouwen dat de landverhuizers zich deze waarschuwing ten nutte zullen maken, en in het vervolg voor hun vervoer naar het binnenland van Amerika niet zullen betalen of accoord maken, alvorens zij hier aangekomen zijn.

» Bij hunne aankomst alhier moeten zij aan geenerlei voorstellen het oor leenen, noch eenige overeenkomst aangaan, alvorens zij den raad gevraagd te hebben, hetzij van de commissarissen voor de landverhuizing, hetzij van de emigranten-maatschappij der natie tot welke zij behooren, hetzij van den consul dier natie; en wanneer zij vragen naar het kantoor der maatschappij, of der commissarissen, of van den consul, behooren zij goed toe te zien dat men hen niet naar verkeerde plaatsen brengt. Er zijn vele lieden die er geenerlei gewetensbezwaar in vinden om den vreemdeling opzettelijk te misleiden. Indien deze, bij voorbeeld, naar het agentschap van de Duitsche maatschappij voor landverhuizers vraagt, dan zal de persoon tot wien hij zich wendt, hem zeggen, dat hij de agent dier maatschappij is, of dat hij den vreemdeling aan haar kantoor zal brengen; maar in plaats van dit te doen, zal hij hem ergens brengen waar hij nagenoeg zeker is van opgeligt te worden. Als algemeene regel geldt dat de landverhuizer, ingeval men hem dringt om eene plaats voor de reis te nemen, of ingeval men hem geld wil afnemen voor den raad dien hij vraagt, niet ter plaatse is waar hij wenscht te zijn. Daarom zij het hem ook aanbevolen dat hij oplet of de namen der personen of kantoren die hij zoekt, wel aan de deuren der huizen staan waar men hem brengt. Al de vreemde consuls, zoowel als de maatschappijen voor landverhuizers en de commissarissen voor de emigratie, hebben borden boven de deuren hunner kantoren. Het kantoor der Duitsche maatschappij voor landverhuizers is gevestigd n°. 95 Greenwich-street; dat der Iersche maatschappij n°. 22 Spruce-street, en dat der commissarissen voor de emigratie in een der openbare stadsgebouwen in het Park.

» Ten slotte zij aangemerkt dat, indien de landverhuizer in zoodanige omstandigheden verkeert dat hij noodzakelijk terstond van hier moet vertrekken, zonder tijd of gelegenheid te hebben om aan een der zoo even aangewezen kantoren raad te vragen, hij vooral moet zorgen om niet terstond plaats te nemen voor den geheelen afstand dien hij heeft af te leggen, maar slechts tot aan het eerste station op den weg dien hij verkiest, dat is: of tot Albany, of tot Philadelphia. Hij onthoude dat de vracht van hier naar Albany vijftig cents (f 1.25); en naar Philadelphia twee dollars en vijf en twintig cents (f 5.62½) voor den persoon bedraagt, en niets meer.

» De commissarissen vleijen zich dat deze waarschuwing opgenomen zal worden met dat vertrouwen hetwelk zij verdient, daar zij gedaan wordt door personen, die geen ander belang hebben dan het welzijn der landverhuizers, die uit hoofde hunner ambtsbetrekking met de zaak volkomen bekend zijn, en die in dezen niet als bijzondere burgers handelen, maar op gezag en onder toezigt der regering van den Staat.

» Namens de commissarissen voor de zaak der landverhuizing:

Het Comité,

Gulian C. Verplanck, *President van den Raad.*

Leopold Bierwirth, *President der Duitsche maatschappij.*

John H. Griscom, M. D., *Algemeen agent.*"

De raad van commissarissen bestaat uit tien leden, waartoe de mayors of burgemeesters der steden New-York en Brooklyn ambtshalve behooren.

GESCHIEDKUNDIG OVERZIGT der verbeteringen, in de laatste jaren daargesteld in de verpleging van krankzinnigen in Nederland, enz., enz.

[Vervolg; zie onze nos. 4—8 en 10.]

Al het vorenstaande is betrekkelijk tot de algemeene uitkomsten van al de gestichten te zamen genomen. Wij achten het doelmatig nog een en ander daarbij te voegen, met opzigt tot eenige der voornaamste uitkomsten in de bijzondere gestichten verkregen.

Daaromtrent moeten wij echter op den voorgrond stellen, dat een tijdvak van drie jaren te kort is, om uit de in de bijzondere gestichten verkregen uitkomsten, tot de onderlinge betrekkelijke waarde derzelve met eenige zekerheid te oordeelen; vooral omdat de meeste gestichten zich gedurende dat tijdvak in eenen staat van overgang hebben bevonden; waarbij komt, dat deze uitkomsten door plaatselijke omstandigheden zeer gewijzigd worden, waardoor de opname der krankzinnigen in eenige gestichten, vooral die in groote steden gelegen, spoediger en meer algemeen in het begin der ziekte plaats heeft; in andere integendeel later, terwijl ook aanzienlijke verbouwingen en verbeteringen, welke eenige dezer gestichten, bijv. die te 's Hertogenbosch, Zutphen, 's Gravenhage, Dordrecht, Delft, Utrecht en Deventer, gedurende een korter of langer tijdvak in den loop dezer drie jaren hebben ondergaan, niet zelden tijdelijk hier en daar meerdere onrust te weeg bragten en somwijlen storend op de krankzinnigen hebben ingewerkt, en eindelijk dat de gedurende dezen tijd op verschillende plaatsen meer of min sterk geheerscht hebbende ziekten, vooral te Amsterdam en elders, het getal overledenen in eenige gestichten aanzienlijk hebben vermeerderd.

De hieronder volgende tabel wijst de voornaamste uitkomsten der bijzondere gestichten gedurende de jaren 1844, 1845 en 1846 aan; daarbij zijn van het getal opgenomen krankzinnigen niet afgetrokken degenen, die gebleken zijn niet krankzinnig te wezen, omdat, indien dit had plaats gehad, geenszins het geheele getal opgenomenen in de bijzondere gestichten zoude kenbaar worden; terwijl dit getal der niet krankzinnig opgenomenen in ieder bijzonder gesticht zoo gering is, dat hetzelve in de vergelijking dier gestichten onderling slechts een genoegzaam onmerkbaren invloed uitoefent. De vermeerdering der bevolking echter, welke slechts schijnbaar ontstaat door overplaatsing uit eene klasse in eene andere, is bij de aanwijzing van het getal opgenomenen in de bijzondere gestichten weggelaten.

Eindelijk valt nog op te merken, dat op de uitkomsten van enkele bijzondere gestichten ook nog de overplaatsing in dezelve van krankzinnigen uit bewaarplaatsen eenen grooten invloed heeft gehad, zoo als bijv. met de gestichten te Dordrecht en te Delft het geval is geweest, in welke eenige ongeneeslijke krankzinnigen uit de opgeheven bewaarplaatsen te Middelburg en te Leyden zijn opgenomen.

NAMEN DER GESTICHTEN.	VERPLEEGDEN EN GESTORVENEN.							OPGENOMENEN EN HERSTELDEN.							VERPLEEGDEN EN HERSTELDEN.						
	1844.		1845.		1846.		TOTAAL.	1844.		1845.		1846.		TOTAAL.	1844.		1845.		1846.		TOTAAL.
	Verp.	Gest.	Verp.	Gest.	Verp.	Gest.		Opg.	Hers.	Opg.	Hers.	Opg.	Hers.		Verp.	Hers.	Verp.	Hers.	Verp.	Hers.	
's Hertogenbosch .	114	10	115	3	133	7	174: 20 = 0,11,5	29	7	28	4	32	8	89: 19 = 0,21	114	7	115	4	133	8	174: 19 = 0,10,9
Zutphen . . .	123	15	149	9	188	16	241: 40 = 0,16,6	50	12	57	9	61	18	168: 39 = 0,23	123	12	149	9	188	18	241: 39 = 0,16
's Gravenhage . .	87	9	85	4	102	8	142: 21 = 0,14,8	26	14	22	10	33	17	81: 41 = 0,50,6	87	14	85	10	102	17	142: 41 = 0,29
Rotterdam . . .	118	16	137	20	132	20	217: 56 = 0,25,8	41	15	55	20	44	19	140: 54 = 0,38,6	118	15	137	20	132	19	217: 54 = 0,24,8
Dordrecht . . .	105	15	123	11	132	22	171: 48 = 0,28	24	5	38	7	28	6	90: 18 = 0,20	105	5	123	7	132	6	171: 18 = 0,11
Delft	77	4	82	3	100	12	119: 19 = 0,15,9	49	5	15	5	27	5	91: 15 = 0,16,5	77	5	82	5	100	5	119: 15 = 0,12,6
Amsterdam, buiten-gasthuis. .	222	28	237	29	258	44	394: 101 = 0,25,7	74	28	78	35	94	37	246: 100 = 0,41	222	28	237	35	258	37	394: 100 = 0,25
Amsterdam, Israëlit.-gesticht. .	24	4	20	6	23	5	44: 15 = 0,34	17	6	7	—	13	1	37: 7 = 0,18,9	24	6	20	—	23	1	44: 7 = 0,16
Haarlem	66	6	58	4	58	4	102: 14 = 0,14	21	7	15	4	21	5	57: 16 = 0,26	66	7	58	4	58	5	102: 16 = 0,14,7
Utrecht	162	11	164	20	154	10	243: 41 = 0,17	46	21	41	14	40	18	127: 53 = 0,42	162	21	164	14	154	18	243: 53 = 0,22
Deventer. . . .	161	16	163	15	160	6	238: 37 = 0,15,6	45	20	43	17	34	13	22: 50 = 0,41	161	20	163	17	160	13	238: 50 = 0,21

Uit deze tabel kan men met een oogopslag de verschillende verhoudingen der gestorvenen tot de verpleegden en der herstelden tot de opgenomenen en verpleegden kennen. Wij hebben van de herstelden niet alleen de verhouding tot de opgenomenen, maar ook die tot het getal verpleegden aangegeven, welk laatste getal verkregen wordt, door bij de opgenomenen in de drie jaren het getal der bevolking op 1 Januarij 1844 te voegen; op welke wijze men dit dus voor ieder gesticht vinden kan, terwijl men hieruit kan beoordeelen de grootheid van het meestal ongeneeslijk getal krankzinnigen, welke op laatstgemeld tijdstip in verschillende mate in de onderscheidene gestichten aanwezig waren; hetgeen bij vergelijking der verhouding van de herstelden eenen grooten invloed heeft.

Wat nu in de eerste plaats de sterften betreft, blijkt dat de gestichten dien aanzien, de drie jaren door elkander gerekend, in de volgende afdalende orde voorkomen:

Amsterdam (het gesticht voor Israëliten)	0,34
Dordrecht.	0,28
Rotterdam.	0,25,8
Amsterdam (buiten-gasthuis)	0,25,7
Utrecht.	0,17
Zutphen	0,16,6
Delft.	0,15,9
Deventer	0,15,6
's Gravenhage.	0,14,8
Haarlem	0,14
's Hertogenbosch.	0,11,5

Men kan uit de ligging der onderscheidene plaatsen hiervoor geene voldoende verklaring afleiden, en het behoeft geen betoog, hoe vele onbekende en uiteenloopende oorzaken tot die verschillende uitkomsten hebben kunnen medewerken. Alleen moeten wij opmerken, dat gedurende een gedeelte althans van het tijdvak, over hetwelk de voormelde berekening loopt, de sterfte in eenige steden van Zuid- en Noordholland, ten gevolge van aldaar geheerscht hebbende epidemien, in het algemeen aanzienlijk geweest, waarin het dus niet te verwonderen is, dat ook de bevolking van eenige in dezelve gelegen gestichten heeft gedeeld.

En wat nu in de tweede plaats de verhouding der herstelden tot de opgenomenen betreft, komen de onderscheiden gestichten, de drie jaren door elkander gerekend, en mede in eene afdalende orde, aldus voor:

's Gravenhage.	0,50,6
Utrecht.	0,42
Amsterdam (het buiten-gasthuis) en Deventer, ieder.	0,41

Rotterdam	0,38.6
Haarlem	0,26
Zutphen	0,23
's Hertogenbosch	0,21
Dordrecht	0,20
Amsterdam (het gesticht voor Israëliten)	0,18,9
Delft	0,16,5

Men zou zeer verkeerd doen, wanneer men, uit deze uitkomsten alleen, wilde besluiten tot de betrekkelijke deugdzaamheid der onderscheiden gestichten, of ook tot de meerdere of mindere doelmatigheid van de geneeskundige behandeling der lijders. Immers is het eene onbetwistbare daadzaak, dat de inrigting van het gesticht te 's Gravenhage, hetwelk voorkomt als de meeste herstellingen te hebben opgeleverd, veel minder voldoende was, dan die van de gestichten te Utrecht, Deventer en Zutphen. Het spreekt overigens van zelf, dat wij hier alle persoonlijke vergelijking der onderscheiden geneesheeren, in verband tot de verkregen herstellingen, uitsluiten; die zou èn beleedigend èn onregtvaardig tevens zijn; want hoeveel invloed de ijver en kunde, de menschenkennis en wijze van behandelen van den geneesheer onmiskenbaar kan uitoefenen op het meerder of minder getal herstellingen en op het welzijn der lijders, zoo is echter de werking van dien invloed, voor een groot deel, te zeer afhankelijk van andere omstandigheden, dan dat het getal der herstelden alleen een juisten maatstaf zou kunnen opleveren, om over de geneesheeren, bij onderlinge vergelijking, te kunnen oordeelen. Immers zou men, indien dit het geval ware, tot de ongerijmde gevolgtrekking moeten komen, dat, wanneer het getal herstelden in een volgend jaar merkbaar minder was dan in een vorig, de geneesheer in geschiktheid en ijver zou zijn afgenomen; zoo heeft bijv. het gesticht te 's Gravenhage over 1847, bij 23 nieuw opgenomenen, slechts 8 of 0,34,8 herstelden opgeleverd, en dus 0,15,8 minder dan over de drie voorafgaande jaren door elkander gerekend, zonder dat echter de geneesheer aldaar, in 1847 eenige mindere zorg, ijver en geschiktheid heeft aan den dag gelegd dan in de drie vroegere jaren. Het omgekeerde heeft plaats te Deventer, alwaar over 1847, tegen 37 opgenomenen, 20 of 0,54 zijn hersteld, terwijl de uitkomst over de jaren 1844, 1845 en 1846 aldaar is geweest 0,41. Deze opmerking bewijst tevens, hetgeen wij hierboven op den voorgrond stelden, dat de statistiek over een tijdvak van slechts drie jaren veel te kort is, om over de cijfers der uitkomsten van de bijzondere gestichten een oordeel te vellen, aan hetwelk eene blijvende waarde toegekend zoude kunnen worden. De menigvuldige bijomstandigheden, welke daarop, uit den aard der zaak, van invloed zijn, wisselen zich eerst over een veel ruimer tijdvak genoegzaam af, om te kunnen aannemen, dat dezelve overal in eene eenigzins zich onderling opwegende mate hebben gewerkt. Daaraan is het dan ook toe te schrijven, dat er, zoo als met een oogopslag uit de 2de rubriek der tabel hiernevens voorkomende, te ontwaren is, een merkbaar verschil bestaat tusschen de uitkomsten, in ieder der jaren 1844, 1845 en 1846 afzonderlijk, in dezelfde gestichten verkregen.

Dit is echter nog niet alles. Bij de menigvuldige algemeene omstandigheden, welke geacht kunnen worden op de bewuste uitkomsten gunstig of ongunstig in te werken, en die zich over een ruim tijdvak, bij afwisseling, in de onderscheiden gestichten voordoen, komen er nog andere, welke meer van eenen plaatselijken aard zijn, en, uit den aard der zaak, schijnen te moeten medebrengen, dat in de eene plaats, met gelijke ja zelfs met mindere hulpmiddelen, meer gunstige uitkomsten verkregen worden dan in de andere. Daartoe behoort vooral, zoo als wij reeds opmerkten, het, na het ontstaan der ziekte, meer of min spoedig plaatsen der lijders in de gestichten. Daaromtrent zijn in de tabellen wel geene bepaalde opgaven vervat, omdat men zich voor'shands kan overtuigd houden, dat deswege in zeer veel gevallen geene genoegzaam zekere inlichtingen zijn te verkrijgen, maar het is, desniettemin, van voldoende bekendheid, dat de plaatsing, vooral van de behoeftige lijders, die verreweg het grootste aantal uitmaken, in de groote steden, in welke zich gestichten, hoofdzakelijk voor die steden bestemd, bevinden, in het algemeen veel spoediger geschiedt dan in de kleinere steden en plattelands-gemeenten. De meerdere geldelijke hulpmiddelen der administratien, ten laste van welke de verplegingskosten komen, eene meer krachtige werking eener goede politie, en de ontstentenis der moeijelijkheid van het vervoeren naar een meer of min verwijderd gesticht, dragen veel daartoe bij.

Het is algemeen bekend, dat zoodanige meer spoedige plaatsing op het getal herstellingen van eenen allezins overwigtigen invloed is; de ondervinding heeft overal reeds sedert lang bewezen, dat krankzinnigheid, indien zij langer dan twee maanden heeft aangehouden, in den regel in eenen meer slependen toestand overgaat, bij welken dan slechts zeldzaam en bij uitzondering op eene eenigzins spoedige herstelling te hopen valt.

Met het oog op deze daadzaak, kan men uit de omstandigheid, dat een grooter aantal herstellingen in een gesticht, korten tijd na de opneming der herstelden, in hetzelve is verkregen, met zeer groote waarschijnlijkheid de gevolgtrekking afleiden, dat de ziekte althans van velen der opgenomenen, tijdens die opneming, slechts korten tijd had bestaan, en dat zich mitsdien onder de opgenomenen meer voor herstel vatbaren bevonden dan in andere gestichten, in welke de herstellingen, in het algemeen, niet zoo spoedig zijn verkregen, terwijl die vatbaarheid voor spoedig herstel zich bijzonder voordoet in die gevallen, in welke de krankzinnigheid is ontstaan na misbruik van sterken drank, schrik, epileptische toevallen en dergelijke; en juist in die gevallen is het bijzonder waar, dat de plaatsing van behoeftige lijders in groote steden veel spoediger geschiedt dan elders.

Wanneer wij nu uit dit oogpunt de uitkomsten van eenige gestichten onderling vergelijken, dan wordt de juistheid der vorenstaande opmerking daardoor op eene in het oog loopende wijze bevestigd, en tevens eene genoegzame verklaring verkregen van eene zeer gewigtige hoofdzaak, waarom in de minder hulpmiddelen opleverende gestichten, zoo als die te 's Gravenhage, Amsterdam en Rotterdam, een zoo veel grooter getal herstellingen is verkregen, dan bijv. in het zeker beter ingerigt gesticht te Zutphen, het eenige, hetwelk, gedurende de jaren 1844, 1845 en 1846, eenen voor de dienst van hetzelve afzonderlijk bestemden en met geene andere geneeskundige practijk bezwaarden geneesheer heeft gehad, doch in hetwelk, zoo als ons ten volle bekend is, zich onder de opgenomenen een zeer aanzienlijk getal verouderde lijders bevonden.

Het gesticht te 's Gravenhage heeft in de drie voormelde jaren in het geheel 41 of 0,50,6 herstelden opgeleverd. Daarvan zijn niet minder dan 33 binnen 6 maanden, en van deze 16 binnen 3 maanden hersteld; onder die 16 komen er voor, die volgens het register niet langer dan 14, 18 en 22 dagen, twee die 26 dagen, één die 1 maand, één die 1 maand en 8 dagen, twee die 1 maand en 9 dagen, één die 1 maand en 10 dagen enz. in het gesticht zijn verbleven.

Het buiten-gasthuis te Amsterdam heeft in het geheel 100 of 0,41 herstelden opgeleverd; daarvan zijn 68 binnen 6 maanden, en van deze 40 binnen 3 maanden hersteld; onder die 40 komen er twee voor, die volgens het register slechts 6 dagen, één die 7, twee die 8, drie die 16, anderen die 22 en meerdere dagen in het gesticht verbleven zijn (1).

Het gesticht te Rotterdam heeft in het geheel 54 of 0,38,6 herstelden opgeleverd; daarvan zijn niet minder dan 42 binnen 6 maanden, en van deze 22 binnen 3 maanden hersteld; onder die 22 komen er mede voor, die volgens het register slechts 13, 19, 22 dagen, twee die 28 dagen, anderen die 1 maand en 3 dagen, 1 maand en 7 dagen enz., in het gesticht hebben vertoefd.

Daarentegen zijn de uitkomsten der gestichten in minder groote steden gelegen, en in welke veel meer lijders uit andere kleine steden en van het platte land zijn opgenomen, geheel anders.

Het gesticht te Zutphen heeft in het geheel 39 of 0,23 herstelden opgeleverd. Daarvan zijn slechts 12 binnen 6 maanden, en van deze 5 binnen 3 maanden hersteld; de kortste tijd van verpleging onder die 5 is volgens het register geweest 1 maand 2 dagen en 1 maand 11 dagen, de overigen zijn eerst na een verblijf van 2 maanden hersteld.

Het gesticht te 's Hertogenbosch heeft in het geheel 19 of 0,21 herstelden opgeleverd. Daarvan zijn slechts 4 binnen 6 maanden, en van deze 3 binnen 3 maanden hersteld, als één volgens het register na 26 dagen, één na 1 maand en 19 dagen, en één na 2 maanden 8 dagen verblijf.

Het gesticht te Dordrecht heeft in het geheel 18 of 0,20 herstelden opgeleverd. Daarvan zijn slechts 4 binnen 6 en geen enkele binnen 3 maanden hersteld.

In de gestichten in groote steden wordt dan ook soms de plaatsing zoo spoedig bewerkstelligd, dat er zich, bijv. te 's Gravenhage, gevallen hebben opgedaan, dat dezelve voorloopig door het stedelijk bestuur was geschied, krachtens het laatste lid van art. 10 der wet van den 29sten Mei 1841, en dat de alzoo geplaatsten reeds waren hersteld, vóór dat de vereischte regterlijke magtiging tot verder verblijf in het gesticht was ontvangen, zoodat aldaar onder de herstelden personen voorkomen, van wier krankzinnigheid het bestaan nog niet wettig was erkend, toen dezelve reeds had opgehouden.

In de gestichten te Utrecht en te Deventer, voor welke deze zoo gunstige omstandigheden zich niet, of althans op verre na niet in gelijke mate, hebben voorgedaan, en die, desniettemin, behooren tot degene in welke de meeste herstellingen zijn verkregen, moeten dus weder andere oorzaken tot die voordeelige uitkomsten hebben medegewerkt.

Het gesticht te Utrecht toch heeft in het geheel 53 of 0,42 herstelden opgeleverd. Daarvan zijn 21 binnen 6 maanden, en van deze slechts 8 binnen 3 maanden hersteld, onder welke één volgens het register na 1 maand 11 dagen en één na 1 maand 23 dagen, de overigen na 2 maanden verblijf.

Het gesticht te Deventer heeft in het geheel 50 of 0,41 herstelden opgeleverd. Daarvan zijn 24 binnen 6, en van deze 10 binnen 3 maanden hersteld; de kortste tijd der verpleging is volgens het register geweest 1 maand 5 dagen; daarop volgt 1 maand 10 dagen, twee van 1 maand 15 dagen enz.

Om nu deze verhoudingen duidelijk te doen uitkomen, behoeft men slechts het getal der herstellingen binnen 6 en 3 maanden, voor ieder gesticht, met 100 te vermenigvuldigen, en door het geheele getal herstellingen te deelen. Naar dezen maatstaf hebben de voormelde meest bevolkte gestichten opgeleverd:

	hersteld binnen 6 maanden	hersteld binnen 3 maanden
's Gravenhage	0,80,5	0,39
Rotterdam	0,78	0,41
Amsterdam	0,68	0,40
Deventer	0,48	0,20
Utrecht	0,39	0,15
Zutphen	0,31	0,13
Dordrecht	0,22	0,0
's Hertogenbosch	0,21	0,16

Vermits met opzigt tot den tijd van verblijf der ontslagenen, onderscheiden misstellingen in de tabellen van eenige bijzondere gestichten waren ingeslopen, hebben wij ons daarvoor meer bijzonder moeten houden aan hetgeen wij zelven daaromtrent uit de registers hebben opgeteekend.

Uit de bovenstaande vergelijking blijkt overtuigend, dat de vijf laatstvermelde gestichten, in welke, vooral wat de behoeftigen aangaat, meerdere krankzinnigen uit andere kleinere steden en plattelandsbewoners, later na het ontstaan der ziekte, worden geplaatst, een veel geringer getal herstellingen binnen korten tijd hebben opgeleverd, dan de drie eerstgemelden tot grootere steden behoorende, hetgeen, wij herhalen het, vooral zijnen grond daarin vindt, dat in die groote steden veel meer gevallen voorkomen van spoedige plaatsing in plotseling opkomende aanvallen van krankzinnigheid, die, onder eene doeltreffende behandeling, veelal spoedig wijken, doch bij verzuim eener onmiddellijke plaatsing niet zelden slepende worden.

Wij hebben gemeend bij de vorenstaande opmerkingen met eenige uitvoerigheid te moeten stilstaan, eensdeels en vooral, om daardoor nog nader te doen uitkomen, van hoe groot gewigt het is voor het welzijn der ongelukkigen, die door krankzinnigheid aangetast worden, dat men dezelve spoedig in voor hen bestemde gestichten plaatse, en anderdeels, om voor te komen, dat men, door alleen bij de bloote cijfers stil te staan, en door niet te letten op de bijoorzaken, welke tot het verkrijgen derzelve hebben medegewerkt, minder gewigt zou kunnen hechten aan de gebreken, welke aan de nog minder wel ingerigte gestichten kleven, of aan de meerdere hulpmiddelen, welke de reeds zooveel meer verbeterde geneeskundige gestichten boven de eerstbedoelde opleveren, en dus de verdere verbetering der gestichten, die met zooveel opofferingen verkregen moet worden, gering zou achten.

Daardoor wordt tevens aangetoond, dat de statistiek, die, wanneer zij met kennis van zaken beoordeeld en aangewend wordt, een krachtdadig en onwaardeerbaar middel is tot het aan het licht brengen van veel gewigtige waarheden, welke zonder haar verholen zouden blijven, bij eene niet oordeelkundige toepassing, tot een gevaarlijken gids kan worden gemaakt, die tot zeer valsche gevolgtrekkingen en tot grove dwalingen kan leiden.

Wij durven intusschen vertrouwen, dat uit den inhoud dezes overtuigend voortvloeit, dat de pogingen door de Regering en, op haar voetspoor, door zoo velen als in de zaak betrokken zijn, aangewend, om de verzorging der zoo ongelukkige krankzinnigen, van den zeer lagen trap, waarop die nog voor weinige jaren in Nederland stond, te verheffen tot dien toestand, dat dit Rijk ten dien opzigte de vergelijking met de meest begunstigde Staten kan doorstaan, in eene betrekkelijk kort tijdvak, met eene ongewoon zegenrijke uitkomst bekroond zijn geworden, hetgeen voorzeker voor allen, die dienstbaar kunnen zijn aan de verdere nog meer volkomene bereiking van het doel, tot de krachtdadigste opwekking kan verstrekken, om met al hun vermogen daartoe te blijven medewerken.

De Inspecteurs der gestichten voor krankzinnigen,
C. J. Feith. J. L. C. Schroeder van der Kolk.

(De bij dit verslag behoorende tabellen zullen in volgende nommers worden medegedeeld.)

(1) Het register duidt echter voor het tijdstip der opneming aan de dagteekening der magtiging van den regter tot plaatsing in het gesticht. Degenen, die zoo weinige dagen daarna als hersteld zijn ontslagen, waren echter met de daad reeds vroeger in het gesticht geplaatst door het stedelijk bestuur, krachtens het laatste lid van art 10 der wet van 1841. In den regel hebben deze ontslagenen, dien ten gevolge, niet minder dan 4 weken in het gesticht vertoefd.

Deze opmerking kan ook toepasselijk zijn op sommigen der uit andere in den tekst vermelde gestichten zeer spoedig ontslagenen, maar verandert niets in de verhoudingen hierboven (2de kolom dezer bladzijde) medegedeeld, en in de daaruit gemaakte gevolgtrekkingen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

Eerst kort voor het ter perse leggen dezer, ontvangen wij de buitenlandsche dagbladen en brieven.

Te PARIJS zag men, volgens de van daar ontvangen bijzondere berigten van den 11den, den afloop der beraadslagingen van de nationale vergadering over het voorstel betrekkelijk hare ontbinding, die den volgenden dag zouden plaats hebben, nog steeds met groote spanning te gemoet. Men twijfelde niet of die beraadslagingen zouden buitengewoon onstuimig zijn en verzekerde dat daarbij de heer de Lamartine vòòr, en de generaal Cavaignac tegen de dadelijke ontbinding der vergadering het woord zouden voeren. De beslissing omtrent het bedoelde voorstel zou, meende men voortdurend, niet alleen omtrent het lot der vergadering, maar waarschijnlijk ook over dat van het ministerie beslissen, daar dit, indien de vergadering mogt weigeren uiteen te gaan, moeijelijk op eene meerderheid voor de binnen kort te behandelen begrooting van 1849 zou kunnen rekenen. Intusschen hebben thans de heeren Pagnerre, Bixio en anderen een voorstel gedaan, waarbij een middenweg wordt ingeslagen tusschen de door den heer Rateau voorgedragen dadelijke ontbinding en den onbepaalden duur der vergadering; dat voorstel strekt om de bijeenroeping eener nieuwe vergadering te bepalen op den 4den Mei aanstaande, terwijl de nieuwe verkiezingen op den 15den April zouden plaats hebben.

De DUITSCHE bladen brengen nog geene nadere bijzonderheden aangaande de inneming van Pesth en Ofen door het Oostenrijksche leger, en de gevolgen die deze gebeurtenis gehad heeft.

Gelijk vroeger de Hessische en Brunswijksche standen, zoo heeft thans ook de kamer van afgevaardigden van Mecklenburg besloten eene verklaring aan de nationale vergadering te Frankfurt te rigten, houdende dat de kamer de politieke noodzakelijkheid erkent, dat het nieuw te vestigen Duitsche centraal bestuur erfelijk aan de Pruissische kroon worde opgedragen. Dit besluit is met 49 tegen 33 stemmen genomen.

In het *Hannoversche* regeringsblad van den 10den dezer leest men het volgende: »Sedert eenige dagen vermelden onderscheiden dagbladen een gerucht, hetwelk het eerst door de Frankfurter *Ober-Postamts-Zeitung* werd medegedeeld, dat namelijk Beijeren en Hannover reeds in Londen te kennen zouden hebben gegeven, dat zij zich niet onder een rijks-opperhoofd zouden stellen, maar liever, even als Oostenrijk, in eene bloot volkenregtelijke bonds-betrekking tot het overige Duitschland zouden treden. Ofschoon het eene zeer ondankbare taak is alles, wat omtrent Hannover gelogen wordt, openlijk te wederleggen, zoo gevoelen wij ons toch in dit geval verpligt, onze medeburgers te verzekeren, dat van de gansche zaak geen woord waar is. — Hannover heeft nooit zijne meening verborgen gehouden, nooit in het geheim gewerkt, en zou derhalve in dit geval, *indien* het reactionnaire bedoelingen van dezen aard had, niet in Londen, maar, gelijk het behoort, in Frankfurt zijne meening te kennen geven. Dat het echter de vereeniging en welvaart van het groote vaderland ernstig wil, heeft het bewezen, ook waar het tegen menige eenzijdige meening openlijk optrad."

De berigten uit ITALIE luiden op den duur oorlogzuchtig en spreken niet alleen van het hervatten der vijandelijkheden in Lombardije, maar ook van eene gewapende tusschenkomst van Oostenrijk en Napels in de zaken van den Kerkelijken Staat.

De verkiezingen voor de nieuwe kamer van afgevaardigden in Sardinie, die aanvankelijk op den 15den dezer bepaald waren, zijn wederom tot een later tijdstip uitgesteld.

BEURS-BERIGTEN.

Parijs 11 Januarij: 5 pcts renten fr. 75.00; 3 pcts idem fr. 45.50.

ADVERTENTIEN.

MINISTERIE VAN OORLOG.

Eerste Fortificatie-Directie.

OPENBARE AANBESTEDING.

Ingevolge magtiging en onder nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Heer Minister van Oorlog, zal door den Kolonel D. Bos, Directeur der voornoemde Directie, of bij zijne afwezendheid door den Eerstaanwezenden Ingenieur te Hellevoetsluis, in het openbare worden Aanbesteed:

Het Gewoon Eenjarig Onderhoud en het doen van Herstellingen aan de Fortificatie-Metsel- en Timmerwerken en Militaire Gebouwen te Hellevoetsluis, van den 1sten Mei 1849 tot den laatsten April 1850.

Deze Aanbesteding zal plaats hebben op Donderdag den 1sten Februarij 1849, des voormiddags ten elf ure, ten huize van den Logementhouder A. Mes, te Hellevoetsluis, alwaar het Bestek acht dagen te voren ter lezing zal liggen; kunnende inmiddels nader onderrigt worden verkregen bij den Eerstaanwezenden Ingenieur te Hellevoetsluis.

De Kolonel, Directeur voornoemd,
Bos.

Eerste Fortificatie-Directie.

OPENBARE AANBESTEDING.

Ingevolge magtiging en onder nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Heer Minister van Oorlog, zal door den Kolonel D. Bos, Directeur der voornoemde Directie, of bij zijne afwezendheid door den Eerstaanwezenden Ingenieur te Delft, in het openbaar worden Aanbesteed:

Het Gewoon Eenjarig Onderhoud van en het doen van Herstellingen aan de Metsel-en Timmerwerken van 's Rijks Militaire Gebouwen te Delft, van en met den eersten Mei 1849 tot en met den laatsten April 1850, met Bijlevering van alle daartoe benoodigde Bouwstoffen.

Deze Aanbesteding zal plaats hebben op Woensdag den 31sten Januarij 1849, des middags ten twaalf ure, ten huize van G. Huijbers, Logementhouder, nabij de Haagpoort te Delft, alwaar het Bestek acht dagen te voren ter lezing zal liggen; terwijl nader onderrigt kan worden verkregen bij den Eerstaanwezenden Ingenieur aldaar.

De Kolonel, Directeur voornoemd,
Bos.

VERPACHTING VAN TOLLEN.

Op Maandag den 22sten Januarij 1849, des voormiddags ten 10 ure, zal de Ontvanger der Domeinen te Alkmaar, al of niet in tegenwoordigheid van den Arrondissements-Directeur der Indirecte Belastingen te Alkmaar, en ten overstaan van den te Alkmaar residerende Notaris A. P. de Lange, in den Nieuwen Doelen te Alkmaar, in het openbaar en onder nadere goedkeuring van den Minister van Finantien, voor den tijd van Drie Jaren Verpachten, de Tollen staande op de hieronder genoemde Groote Wegen:

Weg der Eerste Klasse n°. 4 (van Haarlem naar Alkmaar):
1. de Tol n°. 6, staande in de Gemeente Heilo;
2. » » » 5, » nabij den Scheidpaal van de Gemeente Limmen;
3. » » » 4, » buiten het Dorp Castricum, en
4. » » » 3, » in de Gemeente Heemskerk.

Weg der Eerste Klasse n°. 5 (van het Nieuwe Diep naar Alkmaar):
5. de Tol n°. 1, staande binnen de Gemeente Helder c. a.;
6. » » » 2, » aan het Koegras, onder de Gemeente Helder, en
7. » » » 3, » aan het Koegras, onder de Gemeente Calandsoog.

De Voorwaarden liggen ter lezing aan het Provinciaal Gouvernement te Haarlem; ten Raadhuize der Gemeenten Helder, Calandsoog, Heemskerk, Castricum, Limmen en Heilo; te Alkmaar, in den Rooden Leeuw en ten Kantore van den voornoemden Ontvanger der Domeinen.

De Ontvanger der Domeinen,
BENTEIJN.

PLAATSELIJKE BESTUREN.

HERBESTEDING.

Burgemeester en Assessoren der Gemeente Alkemade c. a. zijn voornemens in het openbaar, op Vrijdag den 26sten Januarij 1849, des voormiddags ten 10 ure, ten Raadhuize dier Gemeente aan de Oude Wetering, ingevolge magtiging en onder nadere approbatie, bij inschrijving en opbod, bij vernieuwing aan te besteden:

De Bouwing van een geheel Nieuw School-locaal en Onderwijzerswoning, aan de Rijp-wetering, binnen Alkemade, met de Bijlevering van alle de daartoe benoodigde Bouwstoffen.

Zullende het Bestek acht dagen te voren, van des morgens 9 tot des namiddags 5 ure, zoo ten Raadhuize dier Gemeente, aan de Oude Wetering, als ten huize van den Kastelein Gt. Zoetemelk, te Rijpwetering, en de Teekening ter Secretarie derzelve Gemeente, van den 22sten tot en met den 24sten Januarij 1849, van des morgens 10 tot des namiddags 1 ure ter inzage liggen.

Terwijl de noodige Aanwijzing in loco zal plaats hebben op Donderdag den 25sten Januarij 1849, des voormiddags ten 10 ure.

GEREGTELIJKE AANKONDIGINGEN.

⁂ Ingevolge Acte, op den zesden Januarij 1849, ten overstaan van den Notaris *F. W. Fabius* en getuigen te Amsterdam gepasseerd, is de bestaan hebbende Vennootschap tusschen de Heeren *Jan van Geuns* en *Hendrik de Clercq* Gijsbertzoon, betrekkelijk de Gom-elastiek-Fabrijk te Haarlem, onder de Firma van *van Geuns en C°.*, met den eersten Januarij deszelven jaars Ontbonden, van welk tijdstip af deze Fabrijk zal worden voortgezet door en voor Bijzondere Rekening van den Heer *Hendrik de Clercq Gz.*, onder de Firma van *Hendrik de Clercq.*

De Liquidatie der Firma *van Geuns en C°.* zal geschieden door genoemden Heer *H. de Clercq Gz.*, op Naam der bestaan hebbende Firma, met bijvoeging van de woorden: »in Liquidatie."

⁂ De Vennootschap tusschen de Ondergeteekenden (Firma *J. Swaagman Junior en Comp.*), met onderling goedvinden Ontbonden, heeft met den 1sten Januarij 1849 opgehouden te bestaan.

Groningen, 11 Januarij 1849.

J. SWAAGMAN *Jr.*
P. SWAAGMAN.
A. SWAAGMAN.

NB. De Vellenblooterij enz. wordt evenwel door de twee Eerste Onderteekenaren voortgezet.

VENNOOTSCHAP.

Bij Acte, op den 6den Januarij 1849, gepasseerd voor den Notaris Mr. *B. R. Roijer* te Zwolle en getuigen, zijnde behoorlijk geregistreerd, is door de Heeren *Theodorus Hendrikus Ovink*, Koopman, wonende te Zwolle, en *Johannes Hendrik Schellwald* Junior, zonder beroep, wonende te Amsterdam, een Contract van Vennootschap aangegaan onder de Firma *Ovink en Schellwald*, tot het uitoefenen eener Olieslagerij en den daaraan verbonden Handel in Olie, Lijn- en Raapzaad en Koeken, voor den tijd van Vijf Jaren, aanvangende den 1sten Januarij 1849 en verder na dat tijdsverloop voor een Onbepaalden Tijd tot wederopzeggens toe, en welke Vennootschap is gevestigd in de Stad Zwolle, zijnde ieder der Vennooten tot de Teekening der Firma geregtigd, terwijl de schriftelijke toestemming en onderteekening van beide Contractanten vereischt worden om Gelden op te nemen, Beleeningen te doen, en Borgtogten te teekenen; en zal zonder gelijke toestemming geen der Vennooten voor eigen rekening eenigen Handel mogen drijven in voorwerpen het onderwerp der Vennootschap uitmakende.

T. H. OVINK.
J. H. SCHELLWALD *Jr.*

KONINKLIJKE NEDERDUITSCHE SCHOUWBURG.

Op Dingsdag 16 Januarij 1849: DE RIJKE ERFGENAME, dramatisch tafereel in vijf bedrijven, getrokken uit den roman: De Zeven Hoofdzonden (De Hoogmoed) van Eugène Sue, en in het Hoogduitsch voor het tooneel vrij bewerkt door Friederich Gomansky, naar het van den schrijver door aankoop verkregen handschrift, met gebruikmaking van den oorspronkelijken roman, vertaald door B. L. Nooit, alhier vertoond.

Om de uitgebreidheid dezer voorstelling, kan er geen nastuk gegeven worden.

Aanvang ten half zeven ure.

Verwacht: *Hamlet*, *Adel en Mathilda*, treurspelen; *Gaston van Frankrijk of de Man met het ijzeren Masker*, tooneelspel.

TE 'S GRAVENHAGE, TER ALGEMEENE LANDS-DRUKKERIJ.